DOI: 10.51809/TE.176429
CC BY-NC-ND 4.0

Nuorisotutkimuksen hankala tieto – ketä se haastaa ja miksi sitä tarvitaan?

PÄIVI HONKATUKIA & MARJA PELTOLA

Sosiologi Karl Mannheim totesi vuonna 1928 julkaistussa esseessään, että nuorilla on tuore kosketus yhteiskuntaan (Mannheim 1952/1928). Mannheimin ”tuoreus” viittaa näkökulmaan, joka ei ole vielä vakiintunut, vaan elää ihmettelyn, pohdinnan ja kyseenalaistamisen kautta. Tuoreus syntyy siitä, että itsenäistyvät nuoret kohtaavat monia asioita, suhteita tai normeja ensimmäisiä kertoja elämässään. Ensikertalaisuus voi avata kysymyksiä ja havaintoja, joita aikuiset eivät enää huomaa – tai joita he eivät ole koskaan nähneet. Nuoret eivät katso maailmaa samasta näkökulmasta kuin aikuiset, eivätkä heidän kokemuksensa pelkästään toista aiempien sukupolvien kokemuksia.

On harhaanjohtavaa ajatella, että tiedämme nuorten ajatukset, koska olemme itsekin joskus olleet nuoria. Nuoruus ei ole pysyvä tila, vaan historiallisesti ja kulttuurisesti muuntuva kokemus, jonka ymmärtäminen vaatii herkkyyttä ja valmiutta tunnistaa omat rajamme maailman tulkitsijoina ja tiedon tuottajina. Nuorisotutkimus pyrkii juuri tähän: tavoittamaan nuorten kokemuksia ja asiantuntemusta heidän omilla ehdoillaan mutta samalla kuitenkin suhteessa kulloiseenkin historiallisyhteiskunnalliseen kontekstiin. Nuorten tiedon huomioiminen on tärkeää yhteiskunnalle, joka ilman nuorten tuoretta kosketusta ei välttämättä pysty kyseenalaistamaan omia toimintatapojaan. Se on tärkeää myös nuorille itselleen, sillä heidän tulevan elämänsä ehtoja raamitetaan nykypäivän yhteiskunnallisissa keskusteluissa. Nuorten tiedon etualaistamista voidaankin pitää yhtenä nuorisotutkimuksen eettispoliittisena velvoitteena. Tämä velvoite tuntuu erityisen polttavalta nykyhetkessä, kun totuttu ihmiskeskeinen järjestys järisee niin globaalisti, yhteiskunnallisesti kuin ekologisesti.

Tyypillisimmillään yhteiskunnallinen kiinnostus nuoria kohtaan perustuu huoleen tulevaisuudesta: nuorista ollaan huolissaan, koska heidät mielletään tulevaisuuden aikuisiksi. Nuorisotutkimus on aina ollut jännitteisessä suhteessa tähän aikuiskeskeiseen tapaan hahmottaa nuoruutta. Yhtäältä se on aikuisten tekemää tutkimusta, joka joutuu perustelemaan hyödyllisyytensä yhteiskunnalle ja akateemiselle yhteisölle, usein juuri nuoriin kohdistuvien huolien kautta. Toisaalta se pyrkii katsomaan nuoria toisin – heidän omilla ehdoillaan, heidän tietoaan kunnioittaen.

Nuorten tiedon tavoittaminen ei ole helppoa. Nuoria yhdistää lähinnä ikä – ja sekin on laaja ja häilyvä määrittelijä; esimerkiksi nuorisolain mukaan nuoria ovat kaikki alle 29-vuotiaat, minkä lisäksi lainsäädäntömme on täynnä erilaisia oikeuksia ja velvollisuuksia määritteleviä ikärajoja (Toivonen ym. 2022). Nuoria koskeva tieto on moninaista, muuttuvaa ja paikantunutta. Nuoret usein tunnistavat aikuiskatseen,

joka kohdistuu heihin ylhäältä alaspäin, eivätkä he välttämättä halua asettua sen kohteeksi. Aikuisten kiinnostus nuorten mielipiteisiin voi näyttäytyä nuorille kontrolloivana tai syystä tai toisesta sopimattomiin tai epäolennaisiin odotuksiin perustuvana. Se voi myös herättää kokemuksen siitä, ettei heidän näkökulmiaan haluta oikeasti kuulla, vaan heiltä kerätään tietoa muodon vuoksi tai aikuiskeskeisen ajattelun vahvistamiseksi. Näitä luottamuksen ja motivoinnin haasteita nuorisotutkijat ovat pyrkineet ratkomaan monenlaisin keinoin.

Olemme itse tutkineet suostumuksen merkitystä nuorten intiimisuhteissa (Aho & Peltola 2023; Honkatukia ym. 2023; Isotalo 2023). Aihepiiri herätti huolta joidenkin aikuisten keskuudessa, ja itsekin suhtaudumme äärimmäisen vakavasti nuorten seksuaalisten suhteiden ja niihin liittyvien neuvottelujen tutkimiseen eettisesti kestävällä tavalla. Kysymys kuului: voiko nuoria saada puhumaan näin sensitiivisestä aiheesta? Kokemuksemme osoitti, että kyllä voi. Erilaisista asemistaan huolimatta tavoittamamme nuoret olivat kiinnostuneita aiheesta. Heillä oli paljon asiantuntemusta, kokemuksia ja arvokkaita mielipiteitä, ja he vaikuttivat ilahtuneilta siitä, että saivat mahdollisuuden puhua niistä. Tämä kokemus on yksi monista nuorisotutkimuksen kentällä. Se osoittaa, että aikuisnäkökulmasta on helppo aliarvioida sitä, mistä aihepiireistä nuoret pystyvät tuottamaan ja haluavat tuottaa tietoa. Samoin usein ajatellaan, että nuoret pystyvät kertomaan ainoastaan oman elämänsä konkreettisista kysymyksistä, mutta yhteiskunnallisten rakenteiden analyysi kuuluu tutkijoille. Nuorten kanssa keskustelu haastaa tämänkin näkemyksen. Nuorten osallistuminen ei ole itsestäänselvyys, mutta kun luottamus syntyy, avautuu myös mahdollisuus ymmärtää nuorten näkökulmia tavalla, joka ei ole aikuisten ohittavaa puhetta nuorista (Anttila 2010), vaan dialogia, jossa nuoret itse määrittävät, mistä ja miten he puhuvat ja johon nuoret tuovat mukaan tärkeitä, usein piiloon jääviä näkökulmia (Honkatukia 2024).

Nuorisotutkimuksen tiedon hankaluus ei rajoitu vain aikuisten ja nuorten näkökulmien väliseen jännitteeseen. Se elää ajassa ja saa uusia muotoja suhteessa akateemisiin keskusteluihin ja yhteiskunnallisiin muutoksiin. Kuten muunkin yhteiskunta- ja ihmistieteellisen tutkimuksen, myös nuorisotutkimuksen tietoa haastavat lisääntynyt ymmärrys ihmiskeskeisten näkökulmien riittämättömyydestä, ekologiset kriisit ja teknologian vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin.

Tämän teemanumeron artikkelit ovat syntyneet vastauksena kirjoituskutsuun nuorisotutkimuksen tiedon hankaluudesta tässä ajassa. Miten muuttuva maailma ja uudet akateemiset keskustelut haastavat totuttuja nuorisotutkimuksellisia kehyksiä? Mitä annettavaa nuorikeskeisellä tiedolla on akateemisille ja yhteiskunnallisille keskusteluille? Kokonaisuuden neljä artikkelia valottavat näitä teemoja monipuolisesti ja erilaisista lähtökohdista – ja eri tieteenalojen keskusteluja yhdistäen. Teemanumeron toimittajina hahmottelemme tässä tekstissä lyhyesti omaa käsitystämme siitä, millainen ”hankalan tiedon” haaste on ja miten se elää tällä hetkellä nuorisotutkimuksen kentällä.

Nuorisotutkimuksen traditiot ja kritiikki

Nuorisotutkimukseksi nimetty tieteellinen lähestymistapa on kehkeytynyt tiiviissä vuorovaikutuksessa yhteiskuntatieteellisen ajattelun kanssa. Sen vuoksi nuorisotutkimuksessa nuoruus ymmärretään sosiaalisesti rakentuvana, yhteiskunnallisesti hallinnoituna ja kulttuurisesti merkityksellistyvänä elämänvaiheena pikemmin kuin sarjana biologisia ja/tai psykologisia kehitysvaiheita. Samaan aikaan nuorten ja nuoruuden käsitteet ovat monimerkityksellisiä, vaihtelevia ja kiistanalaisia, myös nuorisotutkimuksen sisällä (esim. Côté 2016; Threadgold 2020).

Nuorisotutkimuksen juuret paikannetaan usein 1900-luvun alun Chicagon koulukunnan tutkimuksiin, joissa tarkasteltiin nuoria kaupunkitilassa rikollisuuden ja sosiaalisen kontrollin ilmiöiden kautta. Sadan vuoden takaisten ”nuorisojengikeskustelujen” peilaaminen 2020-luvun Suomen mediakeskusteluun paljastaa silmiinpistävästi jatkuvuudet hankauksessa ”nuorisoongelmaa” konstruoivan aikuiskeskeisen tiedon

ja nuorten kokemusmaailmaa ymmärtämään pyrkivän nuorisotutkimuksellisen tiedon välillä. Esimerkiksi klassikkoteoksessaan *The Gang: A Study of 1,313 Gangs in Chicago* Frederic Thrasher (1927) haastoi tuolloin vallinneet ”jenginuoria” patologisoineet näkemykset ja tulkitsi nuorten jengikäyttäytymistä sosiaalisesti ja tilallisesti rakentuvana ilmiönä, joka ilmensi nuorten pyrkimystä löytää oma paikkansa muuttoliikkeen muovaamassa, muuttuvassa kaupunkiympäristössä. Nuorten jengit olivat Chicagon koulukunnan tutkijoiden mukaan tulosta nuorten pyrkimyksistä elää nuoruutta ja muodostaa merkityksellisiä vertaissuhteita yhteiskunnallisissa olosuhteissa, joita leimasivat eriarvoistumisen ja marginalisaation ilmiöt.

Chicagon koulukunta oli osaltaan inspiroimassa brittiläistä alakulttuuritutkimusta ja tällä kentällä vaikutusvaltaista Birminghamin yliopiston *The Centre for Contemporary Cultural Studies* (CCCS) -tutkimusyhteisöä, jossa nuorten kulttuurisia käytäntöjä alettiin 1970-luvulla tarkastella vastarinnan muotoina suhteessa yhteiskuntaluokkaan ja kulttuuriseen hegemoniaan. Esimerkiksi Paul Willisin (1977) klassikkoteos *Learning to Labour* toi esiin työväenluokkaisten poikien kulttuurisen vastarinnan koulutusjärjestelmää kohtaan. Vaikka molemmat näistä nuorisotutkimuksen kaanoniin yleisesti liitetyistä traditioista korostivat nuorten toimijuutta, niiden painotukset erosivat: Chicagon koulukunta keskittyi sosiaalisiin olosuhteisiin ja tilallisiin järjestelyihin, kun taas Birminghamin kulttuurintutkijat analysoivat nuorten alakulttuuristen käytäntöjen symbolisia merkityksiä brittiläisen luokkayhteiskunnan kontekstissa.

Historiallisesti nuorisotutkimuksen ”kova ydin” on rakentunut edellä mainittujen alakulttuurien tutkimuksen lisäksi siirtymien, instituutioiden ja vertaissuhteiden tarkastelun ympärille. Andy Furlong kollegoineen (2011) onkin jakanut nuorisotutkimuksen kahteen päälinjaan: toisaalta (ala)kulttuurisiin merkityksenantoihin keskittyviin tutkimuksiin, toisaalta nuoruuden siirtymiä koskevaan traditioon (myös Côté 2016). Näiden lähestymistapojen välinen suhde ei ole ollut yksiselitteinen. Alakulttuuritutkimus – erityisesti Birminghamin koulukunnan piirissä – on korostanut nuorten kulttuurista toimijuutta, symbolista vastarintaa ja merkitysten tuottamista arjen käytännöissä. Siirtymätutkimus puolestaan on keskittynyt nuorten elämänkulun rakenteellisiin nivelkohtiin, kuten siirtymiin koulutusasteelta toiselle tai koulutuksesta työelämään, ja tarkastellut niitä usein institutionaalisten reittien ja sosiaalisten asemien näkökulmasta. Näiden lähestymistapojen välillä on ollut jännitteitä ja kommunikaation puutetta, mikä on osin heikentänyt kykyä tavoittaa nuorten elämismaailmoja kokonaisvaltaisesti. Kulttuurisen toimijuuden ja rakenteellisten siirtymien näkökulmat eivät ole toisensa poissulkevia, vaan voivat täydentää toisiaan nuorten kokemusten ymmärtämisessä (Furlong ym. 2011). Yhteiskunnallisten muutosten, kuten prekaarisuuden, epävarmuuden ja monikriisien leimaamien nuorten elinolosuhteiden ymmärtäminen suorastaan edellyttää näiden traditioiden vuoropuhelua (Threadgold 2019).

On myös tärkeää huomata, että molemmat traditiot ovat saaneet osakseen kritiikkiä nuorisotutkimuksen sisältä. Tärkeää on ollut muun muassa feministisesti orientoituneiden nuorisotutkijoiden 1980-luvulla noussut kritiikki alakulttuuritutkimuksen sukupuolisokeudesta: vaikka tutkimukset väittivät käsittelevänsä ”nuoria yleensä”, ne keskittyivät poikien kokemuksiin ja jättivät tyttöjen tiedon ja toimijuuden näkymättömäksi. Feministisen nuorisotutkimuksen ohella intersektionaalisuudesta ammentava nuorisotutkimus on sittemmin haastanut niin alakulttuuri- kuin siirtymätutkimuksen lähestymistapoja ja tuonut esiin nuorten moninaisuuden, erojen merkityksen ja tiedon paikantuneisuuden. Feministinen kritiikki synnytti vahvan ja monia suomalaisiakin nuorisotutkijoita innoittaneen tyttötutkimuksen tradition (Näre & Lähteenmaa 1992; Aaltonen & Honkatukia 2002; Ojanen ym. 2011), joka haastoi vakiintuneita käsitteellisiä kehyksiä ja avasi nuorisotutkimuksen kenttää moninaisuudelle ja sosiaalisille eroille. Tyttötutkimus on avannut tutkijoiden silmiä sukupuolen merkityksille nuorten elämässä, minkä myötä sittemmin myös poikien elämää ja kulttuureja on alettu tarkastella sukupuolisensitiivisesti ja intersektionaalisesti (esim.

Kivijärvi ym. 2018). Samaan aikaan on syntynyt nuoria koskevaa tutkimusta, joka ei mutkitta asetu siirtymä- ja alakulttuuritutkimuksen kaksijakoon – niin feminististä, kasvatustieteellistä kuin kriminologista – ja joka siten haastaa vakiintuneita käsitteellisiä kehyksiä.

Siirtymätutkimusta on kritisoitu siirtymien normatiivisesta jäsentämisestä (esim. Woodman & Wyn 2019). Nuoruudesta kohti aikuisuutta tapahtuvan siirtymän pitkittymisestä, monimutkaistumisesta ja prekaaristumisesta on puhuttu jo useampia kymmeniä vuosia – siis suurehkon osan koko nuorisotutkimuksen tutkimusalan olemassaolosta (Suomessa esim. Hoikkala & Paju 2002). Queer-tutkimuksen uranuurtaja Eve Kosofsky Sedgwick (2003, 148–149) kirjoittaa siitä, kuinka iän ja sukupolven järjestykset eivät päde tilanteissa, joissa rakenteellinen ja konkreettinen väkivalta, institutionaalisen tuen puute, ympäristötuho ja sairaudet koskettavat elämää: ei ole mahdollista kuvitella normatiivisesti toisiaan seuraavia elämänvaiheita, kun elämän itsensä jatkuminen on epävarmaa.

Sedgwickillä epävarmuuden keskiössä on queer-kokemus. Haluamatta lainkaan kyseenalaistaa sitä lisätaakkaa, jonka normista poikkeavaan vähemmistöön kuuluminen tuottaa, Sedgwickin teksti saa pohtimaan, eikö kokemus sukupolvittaisen järjestyksen murenemisesta elämän epävarmuuden ja eriarvoisuuksien edessä ole laajemmin koko nuorta sukupolvea koskettava? Sedgwickin sanat on helppo kuvitella esimerkiksi ilmastoahdistuksen kanssa elävien nuorten suuhun: ”whatever else we know, we know there isn’t time to bullshit” (Sedgwick 2003, 149). Onkin niin, että samaan aikaan kun yhteiskunta odottaa nuorilta institutionaalisesti jopa aiempaa korostuneemmin ripeitä, selkeitä ja rationaalisia siirtymiä erityisesti koulutuksen ja työelämän suhteen, nuorisotutkimuksen piirissä siirtymän käsitteen mielekkyys on perustavanlaatuisesti kyseenalaistettu (esim. Cuervo & Wyn 2014). Kun nuoret elävät maailmassa, jonka koko tulevaisuushorisontti näyttäytyy paljon aiempaa epävarmempana ja yhteiskunnallinen ympäristö erilaisena kuin aiemmilla sukupolvilla, mitä siirtymän käsitteellä on enää mahdollista tavoittaa?

Mikä nuorisotutkimuksen tiedossa on niin hankalaa?

Nuorisotutkimuksen tieto on siis alusta asti ymmärretty hankalaksi. Hankaluus ei ole tieteenalalla vain metodologinen tai käsitteellinen, vaan syvästi yhteiskunnallinen kysymys. Yhteiskunnalliset valtasuhteet sekä poliittisissa ja mediakeskusteluissa syntyvät nuorisokuvat vaikuttavat siihen, millaista tietoa nuorista tuotetaan, kuka sitä tuottaa ja millä ehdoilla. Nuoret ovat yhteiskunnassa vallaton ryhmä: he ovat usein huolen, kontrollin, määrittelyjen ja uhkakuvien luomisen kohteena. Heidän näkökulmiaan ei aina arvosteta, sillä heidät nähdään keskeneräisinä ja vasta kasvamassa yhteiskunnan jäsenyyteen. Myös murrosikädiskurssit ovat olleet luomassa kuvaa nuorista epävakaina, tempoilevina, epäluotettavina ja potentiaalisesti ongelmallisina ihmisryhminä.

Nuorisotutkijoiksi identifioituvat tutkijat ovat pyrkineet ottamaan haltuun nuoruuden ja nuorten näkökulmat keskiöön asettavan, nuorikeskeisen tiedon asiantuntijuuden ja argumentoineet sen tärkeyden puolesta. Nuorisotutkimus ei ole vain tutkimusta nuorista, vaan siihen sisältyy pyrkimys tarkastella kriittisesti nuoria koskevan tiedon muotoja, tuotannon ehtoja ja niihin liittyviä yhteiskunnallisia jännitteitä. Nuorisotutkijat ovat usein nuorikeskeisen tieteellisen tiedon puolestapuhujia – monet heistä pyrkivät myös vaikuttamaan tiedolla ja tuomaan nuorten näkökulmia yhteiskunnalliseen keskusteluun. Samaan aikaan nuorisotutkimuksen piirissä on käyty tärkeitä tutkimuseettisiä keskusteluja, joissa pyrkimystä ”nuorten äänen” esiin tuomiseen on pohdittu kriittisesti (esim. Vehkalahti ym. 2010). Jos ”nuoren ääni” kuuluu, liian usein myös tutkimuskonteksteissa kyseessä on etuoikeutetun nuoren ääni. On myös syytä pohtia, millä oikeudella aikuinen nuorisotutkija asettuu ”nuoren äänen” tulkitsijaksi ja äänitorveksi.

Vaikka epistemologiset kysymykset ovat siis keskeinen osa nuorisotutkimuksen itseymmärrystä, eksplisiittinen epistemologinen pohdinta nuorisotutkimuksen kentällä on ollut kuitenkin yllättävän vähäistä (Kelly & Kamp 2017),

verrattuna vaikkapa merkittävään ja monisyiseen epistemologiseen keskusteluun samoihin aikoihin akateemisen institutionalisoitumisen aloittaneen feministisen tutkimuksen piirissä. Monitieteisyys tuo nuorisotutkimuksen epistemologisiin kysymyksiin oman haasteensa: nuorisotutkimus toivottaa eri tieteenaloilta ammentavat näkökulmat tervetulleiksi, mutta silti keskustelut siitä, mitä tieteenalojen erilaisten epistemologisten sitoumusten kohtaaminen tarkoittaa nuoria koskevan tiedon kannalta ja millaisia neuvotteluja niiden yhteen tuominen edellyttää, ovat jääneet toistaiseksi melko vähäisiksi.

Nuorisotutkimuksella oppiaineena on niin ikään omat ongelmansa. Tutkimusalan akateeminen institutionalisoituminen on ollut hidasta ja osittaista, ja sen asema yliopistojen sisällä Suomessa ja kansainvälisesti on edelleen verraten marginaalinen. Institutionaalista valtaa nuorisotutkijoilla on siten vähän. Onkin melko tyypillistä, että edes nuorisotutkijoiksi identifioituvat tutkijat eivät tee akateemista uraansa nuorisotutkimuksen piirissä, vaan affilioituvat vakiintuneemmille lähitieteenaloille – tai siirtyvät akateemisen maailman ulkopuolelle. Epävakaa ja epävarma institutionaalinen asema ei välttämättä ole yksinomaan huono asia nuorisotutkimuksen hankalan tiedon kannalta: kokemus marginaalissa olemisesta voi myös antaa vapautta epäkonventionaalisempiinkin kokeiluihin, joilla hankalaan tietoon käsiksi pääsemistä voi tavoitella. Yksittäisten tutkijoiden toimeentulon, työ- ja mielenrauhan sekä tieteenalan jatkuvuuden kannalta epävarmuutta ei voi tietenkään pitää myönteisenä asiana – vaikka toki tunnistamme, että nuorisotutkijat eivät ole epävarmassa asemassaan suinkaan yksin.

Hankala tieto tässä teemanumerossa

Nuorisotutkimuksen tiedon hankaluus paikantuu siten nähdäksemme niin aikuisten tiedon ja nuorten tiedon väliseen hankaukseen kuin akateemisen tutkimuksen väistämättömän osittaisuuden ja näkökulmaisuuden kysymyksiin. Nuorisotutkimuksen tiedon hankaluus ei ole asia, jonka olettaisimme olevan ratkaistavissa – sen sijaan se on pysyvällä tavalla tutkimuskenttää muovaava kysymys, jonka äärelle jokaisen nuorisotutkijan on syytä herkistyä. Tätä teemanumeroa on inspiroinut ennen kaikkea kysymys siitä, mitä nuorisotutkimuksen tiedon hankaluus on tällä hetkellä: mitä ilmiöitä ja näkökulmia jää nuorisotutkimukseen vakiintuneiden käsitteellisten kehikkojen katveeseen ja tavoittamattomiin? Kuten on ollut usein historiassa aikaisemminkin, aikaa, jota elämme, pidetään perustavanlaatuisten murrosten värittämänä: pandemian, ilmastonmuutoksen, luontokadon, sotien, teknologisten muutosten ja demokratian rapautumisen kaltaisten haasteiden samanaikaisuus on saanut monet puhumaan ”monikriisistä”, jonka keskellä elämme. Vaikka näillä ilmiöillä on pitkä historiansa, niiden nykyiset ilmenemismuodot haastavat monien yhteiskunta- ja ihmistieteiden tapoja ymmärtää tutkimuskohteitaan ja niiden suhteita ympäristöönsä. Näin on myös nuorisotutkimuksessa.

Kirjoituskutsussa kutsuimme tutkijoita pohtimaan, mitä käsitteitä, näkökulmia tai uusia avauksia nuorisotutkimuksen piirissä tarvitaan nuorten tämänhetkisten elämismaailmojen ymmärtämiseksi. On kiinnostavaa, että kutsumme viritti aiemmin kuvaamamme nuorisotutkimuksen traditioon nähden uudenlaisia keskusteluja. Teemanumeron artikkeleissa nuorisotutkimuksen perinteisten keskustelujen historiallinen jännite – alakulttuuritutkimus ja siirtymätutkimus – ei ole keskiössä, vaan huomio kiinnittyy uusiin avauksiin, jotka ylittävät perinteiset jaottelut ja etsivät tapoja tavoittaa nuorten kokemusten kompleksisuutta tässä ajassa. Tämä ei tarkoita, että siirtymät tai nuorten kulttuuriset käytännöt olisivat menettäneet merkityksensä. Sen sijaan nuorisotutkimuksen kentällä vaikuttaa olevan tarve etsiä uusia käsitteellisiä avauksia. Tämän teemanumeron artikkelit ovat esimerkkejä uusista tavoista lähestyä nuorten kokemuksia, toimijuutta ja suhteita ympäristöönsä.

Teemanumero ei toki pyri esittelemään kaikkia uudenlaisia monitieteisiä avauksia nuorisotutkimuksen kentällä. Yksi esimerkki tämän teemanumeron ulkopuolelle jääneistä tärkeistä uusista

keskusteluista on nuorisotutkimuksellisten näkökulmien asettaminen dialogiin jälki- ja dekoloniaalisen tutkimuksen kanssa, mikä haastaa globaalin pohjoisen käsitteellisiin järjestelmiin kiinnittyviä tapoja ymmärtää nuoria ja nuoruutta ja tuo esiin, kuinka nuoruuden ymmärtäminen voi vaatia perustavanlaatuista uudelleenmuotoilua (esim. MacDonald ym. 2019, 4; Cooper ym. 2018).

Teemanumeron kirjoitukset tarjoavat omasta näkökulmastaan vastauksia siihen, miten nuorisotutkimuksen hankalaa tietoa on mahdollista lähestyä tässä ajassa, jota leimaavat maailman kiihtyvä muutos ja monialainen kriisiytyminen. Artikkeleiden taustalla on pyrkimys lähestyä nuoria ihmisiä osana ympäristöään tavalla, jota ihmiskeskeiset yhteiskuntatieteelliset lähestymistavat eivät perinteisesti ole tehneet: suhteessa materiaan, affekteihin, aikaan ja toislajisiin eläimiin. Artikkeleissa harjoitetaan nuorisotutkimuksellista mielikuvitusta eli pyrkimystä ymmärtää nuoria ympäröiviä yhteiskunnallisia rakenteita, kohdata nuoria arvostavasti ja motivoivasti sekä reflektoida kriittisesti tutkijoiden vuorovaikutusta nuorten kanssa (Honkatukia 2024; Willis 2000).

Jenni Kallio ja Susanna Ågren argumentoivat artikkelissaan ”Aika ja ajallisuus nuorisotutkimuksessa – hankalaa tietoa vai välineitä itseymmärrykseen?”, että vaikka aika on nuorisotutkimukselle tärkeä käsite, sen suhde tähän on hankala. Kirjoittajat argumentoivat, ettei ajallisuuden moninaisia merkityksiä nuorille ole riittävällä tavalla huomioitu nuorisotutkimuksessa. Ajallisuuden haaste kiinnittyy Kalliolla ja Ågrenilla ajan monikerroksisuuteen ja nuoriin kohdistettuihin normatiivisiin odotuksiin: yhteiskunnassa odotetaan nuorten edelleen saavuttavan totutut aikuiselämän etapit ja lunastavan kuulumisensa yhteiskuntaan, mutta Hartmut Rosan hahmottelemassa kiihtyneessä ajassa tämä odotus aiheuttaa nuorille merkittävää painetta aikatyöhön, tarjoamatta silti edellytyksiä kokea yhteiskunnallista kuulumista.

Lauri Jäntin ja Noora Pyyryn artikkeli ”Luottamuksen ilmapiiri ja representaatiota pakeneva tieto osallistavassa nuorisotutkimuksessa” keskustelee nuorisotutkimuksellisen tiedon tuottamisesta tutkimuskohtaamisissa, ymmärtäen nämä kohtaamiset affektiivisina ja tilallisina prosesseina, joihin vaikuttavat vaikeasti verbalisoitavissa olevat affektiiviset voimat, affektiivinen ilmapiiri, kehollinen läsnäolo ja materiaaliset olosuhteet. Artikkeli ankkuroituu nuorisotutkimuksen ohella jälkihumanistiseen maantieteeseen ja problematisoi mahdollisuuksiamme representoida tutkimuskohtaamisia sekä niihin liittyviä kokemuksia ja tuotettua tietoa pelkästään sanallisesti. Artikkeli kiinnittää huomion luottamuksen rakentumiseen tutkimuskontekstissa prosessina, jossa eivät ole osallisina vain yksilöt, vaan myös tila, materia ja koko tapahtumapaljous yksittäisen tilanteen ympärillä.

Jäntti ja Pyyry hyödyntävät artikkelissaan affektiivisen ilmapiirin käsitettä tarkastellakseen luottamuksen luomista tai luomatta jäämistä nuorten ja tutkijan välillä. Samaa käsitettä hyödyntävät myös Riikka Hohti, Henrika Ylirisku, Verneri Valasmo, Varpu Mehto ja Rachel Sinquefield-Kangas, jotka tarkastelevat sen avulla nuorten suhdetta ympäristökriisiin ihmiskeskeisyyden ylittävällä tavalla. Artikkelissa ”Kun ei voi hengittää: Ilmapiiri näkökulmana nuorten ja muun luonnon välisiin suhteisiin ympäristökriisissä” keskustellaan ilmapiirin etnografian ja taideperustaisten menetelmien mahdollisuuksista tavoittaa affektiivisesti painavia kysymyksiä ihmisen ja muunlajisten eläinten välisistä rajoista, kuolemasta, elämästä ja tulevaisuudesta ympäristökriisin värittämässä nykymaailmassa. Näiden kautta avautuu paitsi näkökulmia monilajiseen olemiseen myös nuorten toimijuuden tilaan ympäristökriisin ajassa, jossa ovat läsnä radikaalisti erilaiset ajalliset, materiaaliset ja affektiiviset mittakaavat – antroposeeni geologisena aikakautena, hätätila, yksittäisen nuoren elämä.

Essi Julinin ja Timo Harrikarin artikkeli ”Tunnustaminen ja osallistumisen ehdot sijoitettujen nuorten kertomuksissa” tarkastelee sijoitettujen nuorten kokemuksia yhteiskunnallisesta osallistumisesta ja vaikuttamisesta Axel Honnethin tunnustusteorian avulla. Tutkijat tekivät empiiristä tutkimusta aiheesta lastensuojelulaitoksissa ja joutuivat tutkimusprosessin aikana haastamaan aikuiskeskeisiä oletuksiaan tutkimiensa nuorten yhteiskunnallisesta

osallistumisesta. Nuoret eivät osallistuneet innokkaasti ennalta oletetuilla tavoilla, mutta samaan aikaan heillä oli tärkeää omasta arjestaan kumpuavaa kriittistä asiantuntemusta osallistumisen ehdoista – siitä, miten heidät kohdataan ja miten usein heidän ohitseen puhutaan laitoksen arjessa. Mahdollisuudet kuulua ja saada tunnustusta ovat olennaisia, mikäli oikeasti ollaan kiinnostuneita sijoitettujen nuorten asioista yhteiskunnallisina kysymyksinä.

Artikkelit asettuvat omien tärkeiden kontribuutioidensa ohella kiinnostavaan vuoropuheluun keskenään. Kallio ja Ågren nostavat yhtenä ajallisuuden tasona esiin ”eksistentiaalisen ajan”, eli kysymykset elämän itsensä jatkumisen mahdollisuuksista ja siihen kohdistuvista uhista, jotka tämän päivän nuorille näyttäytyvät uudella tavalla kriittisinä. Nykynuorten oman elämän ja koko ihmiskunnan jatkuvuutta koskevien huolten nuorisotutkimukselliseen huomioimiseen yhden mahdollisen vastauksen antavat Hohti kollegoineen, joiden ilmapiirin etnografia antaa tilaa käsitellä ympäristökriisiä ja elämän jatkuvuuden kysymyksiä yhdessä nuorten kanssa.

Jäntti ja Pyyry jakavat Hohtin ja kollegoiden kanssa kiinnostuksen niin affektiivisuutta, materiaalisuutta kuin ilmapiirejä kohtaan. Molemmat artikkelit ovat esimerkkejä affektitutkimuksen ja erilaisten jälkihumanististen lähestymistapojen merkityksellisyydestä uusina tiedollisina avauksia nuorisotutkimuksen kentällä.

Jäntin ja Pyyryn artikkelin keskiössä on luottamuksen rakentamisen ja rakentumisen haaste maailman jokahetkisen tapahtumapaljouden keskellä. Luottamuksen merkitystä painottavat myös Julin ja Harrikari. Lisäksi he nostavat esiin, Kallion ja Ågrenin tavoin mutta erilaisesta teoreettisesta ja empiirisestä tulokulmasta, kuulumisen välttämättömänä ehtona erityisesti marginaalisissa asemissa olevien nuorten yhteiskunnalliselle osallistumiselle. Nuorille merkityksellinen yhteiskunnallinen vaikuttaminen lähtee heidän arjestaan ja kiinnittyy käytännöllisiin arjen haasteisiin ja ohipuhutuksi tulemisen kokemuksiin. Nämä kokemukset voi hahmottaa eräänlaisena marginaalista kumpuavana episteemisenä kitkana (Alcoff 2018, 30-34), joka problematisoi vallitsevia osallistumiskäsityksiä ja vaatii niihin muutosta. Kun kaikki nuoret eivät ole yhtä lailla resursoituja omien mielipiteidensä esiin tuomisessa, on nuorten tiedosta kiinnostuneiden aikuistoimijoiden syytä sovittaa osallistamispyrkimyksensä nuorten arkeen, eikä olettaa kaikkien pystyvän tai haluavan osallistua ennaltamääritellyissä ja konventionaalisissa raameissa.

Lähdimme työskentelemään teemanumeron parissa lähtökohtanamme kiinnostus sitä kohtaan, mitä on nuorisotutkimuksen tiedon hankaluus *juuri nyt,* tässä ajassa. Neljän artikkelin kokoelman kehkeytyminen lopulliseen muotoonsa kirjoituskutsuineen sekä kirjoitus- ja vertaisarviointiprosesseineen on itsessään osa sattumanvaraista maailman tapahtumisen paljoutta, eikä tarjoa kattavaa esitystä hankalaa tietoa koskevista pohdinnoista nuorisotutkimuksen piirissä. Tästä huolimatta artikkelien keskinäinen dialogi vihjaa, millaiset teemat ja kysymykset nuorisotutkijoita tällä hetkellä erityisesti haastavat ja pohdituttavat. Näitä vaikuttavat olevan ainakin ympäristö- ja muihin kriiseihin liittyvät epävarmuudet, ihmiskeskeisyyden ylittäminen ja ylipäätään minkä tahansa tapahtuman, ilmiön, ryhmän tai asian suhteisuus ja sen affektiiviset ja materiaaliset kytkennät jatkuvasti liikkeessä olevaan muuhun todellisuuteen. Artikkeleissa ehdotetut uudet lähestymistavat ja käsitteet, kuten *aikatyö* tai *hengailutieto*, ovat esimerkkejä pyrkimyksistä löytää tapoja käsitellä näitä kysymyksiä.

Tämä teemanumero tekee näkyväksi, ettei nuorisotutkimuksen hankala tieto ole ongelma, vaan mahdollisuus. Se kutsuu tutkijoita käyttämään mielikuvitustaan ja tarkastelemaan tiedon muotoja, tuotannon ehtoja ja nuorten elämismaailmoja uusista näkökulmista. Teemanumeron kirjoitukset osoittavat, että nuorisotutkimus elää ajassa, jossa tarvitaan kriittisyyttä ja rohkeutta kohdata nuoret heidän omista lähtökohdistaan käsin – ei vain pyrkien tavoittamaan heidän näkökulmiaan paneutuneesti ja moniaistisesti, vaan tunnistaen ne olosuhteet, joissa he saavat äänensä kuuluville, ja rakentaen aktiivisesti mahdollisuuksia siihen. ■

KIRJALLISUUS

Aaltonen, Sanna & Honkatukia, Päivi (toim.) (2002) *Tulkintoja tytöistä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.

Aho, Timo & Peltola, Marja (2023) ”Doing Respectable Heteromasculinities in Boys and Young Men’s Talk on Sexual Encounters”. *Men and Masculinities* 26:2, 210–228. https://doi.org/10.1177/1097184X221145959

Alcoff, Lina Martín (2018) *Rape and Resistance. Understanding the Complexities of Sexual Violation*. Polity Press, Cambridge.

Anttila, Anu-Hanna (2010) ”Ohipuhuminen sukupolvien välisenä kysymyksenä”. Teoksessa Anu-Hanna Anttila, Kristiina Kuussaari & Tiina Puhakka (toim.) *Ohipuhuttu nuoruus? Nuorten elinolot -vuosikirja*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Helsinki.

Cooper, Adam, Swartz, Sharlene & Mahali, Alude (2018) ”Disentangled, Decentered and Democratised: Youth Studies for the Global South”. *Journal of Youth Studies* 22:1, 29–45. https://doi.org/10.1080/13676261.2018.1471199

Côté, James (2016) *Youth Studies: Fundamental Issues and Debates*. Palgrave Macmillan, Basingstoke.

Cuervo, Hernán & Wyn, Johanna (2014) ”Reflections on the Use of Spatial and Relational Metaphors in Youth Studies”. *Journal of Youth Studies* 17:7, 901–915. https://doi.org/10.1080/13676261.2013.878796

Furlong, Andy, Woodman, Dan & Wyn, Johanna (2011) ”Changing Times, Changing Perspectives: Reconciling ’Transition’ and ’Cultural’ Perspectives on Youth”. *Journal of Sociology* 47:4, 355–370. https://doi.org/10.1177/1440783311420787

Hoikkala, Tommi & Paju, Petri (2002) ”Nuorisopolitiikka ja sukupolvien ehdot”. Teoksessa Heikki Silvennoinen (toim.) *Nuorisopolitiikka Suomessa 1960-luvulta 2000-luvulle*. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 14–31.

Honkatukia, Päivi (2024) ”Varjoista valoon – nuorten yhteiskunnallinen ääni ja mielikuvituksen voima”. *Nuorisotutkimus* 42:4, 68–75.

Honkatukia, Päivi, Peltola, Marja, Aho, Timo & Saukkonen, Roosa (2023) ”Between Agency and Uncertainty. Young Women and Men Constructing Citizenship Through Stories of Sexual Harassment”. *Journal of Social Issues* 79:4, 1389–1410. https://doi.org/10.1111/josi.12512

Isotalo, Anu (toim.) (2023) *Väkivalta nuorten seurustelusuhteissa – kyselytutkimuksen tuloksia*. Tampereen yliopisto, Tampere, 54–66.

Kelly, Peter & Kamp, Annelies (2017) *Critical Youth Studies for the 21st Century*. Brill, Leiden & Boston.

Kivijärvi, Antti, Huuki, Tuija & Lunabba, Harry (toim.) (2018) *Poikatutkimus*. Vastapaino, Tampere.

Kosofsky Sedgwick, Eve (2003) *Touching Feeling. Affect, Pedagogy, Performativity*. Duke University Press, Durham & London.

MacDonald, Robert, Shildrick, Tracy & Woodman, Dan (2019) ”The Future of Youth Research and the Journal of Youth Studies: Editorial Statement”. *Journal of Youth Studies* 22:1, 1–6.

Mannheim, Karl (1952/1928) ”The Problem of Generations”. Teoksessa Paul Kecskemeti (toim.) *Karl Mannheim: Essays*. Routledge, London.

Näre, Sari & Lähteenmaa, Jaana (toim.) (1992) *Letit liehumaan. Tyttökulttuuri murroksessa*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Nuorisotutkimusverkosto, Helsinki.

Ojanen, Karoliina, Mulari, Heta & Aaltonen, Sanna (toim.) (2011) *Entäs tytöt? Johdatus tyttötutkimukseen*. Nuorisotutkimusseura, Helsinki.

Thrasher, Frederic (1927) *The Gang: A Study of 1,313 Gangs in Chicago.* University of Chicago Press, Chicago.

Threadgold, Steven (2019) *Youth, Class and Everyday Struggles*. Routledge, London & New York.

Threadgold, Steven (2020) ”Figures of Youth: On the Very Object of Youth Studies”. *Journal of Youth Studies* 23:6, 686–701. https://doi.org/10.1080/13676261.2019.1636014

Toivonen, Virve, Korkman, Julia, Laajasalo, Taina & Pollari, Kirsi (2022) ”Oikeudellinen ikärajasääntely käyttäytymistieteellisen tiedon valossa”. *Lakimies* 103:4, 857–875.

Vehkalahti, Kaisa, Rutanen, Niina, Lagström, Hanna & Pösö, Tarja (2010) ”Kohti eettisesti kestävää lasten ja nuorten tutkimusta”. Teoksessa Hanna Lagström, Tarja Pösö, Niina Rutanen & Kaisa Vehkalahti (toim.) *Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka*. Nuorisotutkimusseura, Helsinki, 10–23.

Willis, Paul (1977) *Learning to Labour. How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Saxon House, London.

Willis, Paul (2000) *The Ethnographic Imagination*. Polity Press, Cambridge.

Woodman, Dan & Wyn, Johanna (2019) ”The New Adulthood and the Future of Youth Studies: An Interview with Professor Johanna Wyn”. *Youth and Globalization* 1:2, 315–322. https://doi.org/10.1163/25895745-00102007